

Respons

Tsjetsjenia: Saker for Den europeiske menneskerettighetsdomstolen (EMD)

- Hva kreves for å presentere en sak for EMD?
- Hvor lang er saksbehandlingstiden i EMD?
- Hvilken rolle har vitnene i den enkelte sak?
- Gis det en bekreftelse til klager/offer og vitner om at en sak har blitt fremmet for EMD?
- Hvordan er kommunikasjonsprosessen etter at en sak har blitt sendt til EMD?
- Hvilken risiko løper personer som klager inn en sak for EMD?

Bakgrunn

Den europeiske menneskerettighetsdomstolen (EMD) er en internasjonal domstol, etablert i medhold av Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK). Domstolen behandler anklager fra enkeltmennesker, grupper av mennesker eller stater om brudd på EMK begått av Europarådets medlemsland. I tillegg til å dømme i enkeltsaker, kan domstolen avgi uttalelser om hvordan konvensjonen skal forstås i et konkret tilfelle. Domstolen ble opprettet i 1959 og ligger i Strasbourg i Frankrike. Domstolen består av én dommer fra hvert av Europarådets 47 medlemsland. Dommerne er uavhengige og representerer ikke sin egen hjemstat (FN-sambandet 2013; European Court of Human Rights u.å.).

Ifølge International Crisis Group (ICG 2015) hadde EMD pr. juni 2015 fattet 293 avgjørelser i tsjetsjenske borgeres favør. Cirka 200 av avgjørelsene relaterer seg til overgrep som fant sted i Tsjetsjenia i tidsrommet 1999–2006. I disse sakene har russiske føderale politi- og sikkerhetsstyrker blitt funnet skyldig i overgrep og dømt til å betale erstatning til klagere fra Tsjetsjenia. I 2006 begynte føderale styrker en større tilbaketrekking fra Tsjetsjenia, og fra 2009 var det først og fremst tsjetsjenske politi- og sikkerhetsstyrker underlagt Ramzan Kadyrov som utførte aksjoner mot opprørere og antatte opprørere innad i Tsjetsjenia. I saker til behandling hos EMD der overgrepene har funnet sted fra 2009 og utover, er det derfor hovedsakelig tsjetsjenske styresmakter som anføres som ansvarlige for overgrepene (Diplomatkilde 2013). Se ytterligere informasjon om konflikten i Tsjetsjenia i Landinfos

Respons **Tsjetsjenia: Saker for Den europeiske menneskerettighetsdomstolen (EMD)**

temanotat om tsjetsjenske myndigheters reaksjoner mot opprørere og personer som bistår opprørere (Landinfo 2015, s. 5).

Ifølge Russian Justice Initiative (RJI)¹ har det i løpet av de siste årene blitt vanskeligere å få en sak godkjent for behandling i EMD. Nye søknadsskjemaer ble introdusert i 2013, og det er strenge krav til hvordan søknaden skal fylles ut (European Court of Human Rights 2014). Vanligvis får de som klager til EMD, hjelp til å presentere sin sak via en advokat (RJI, møte i Moskva november 2014). RJI, Memorial og CAT (Committee against Torture) er alle organisasjoner som representerer klagerne til EMD. Vanligvis er det slektninger av den som har vært utsatt for menneskerettighetsbrudd, som rapporterer om dette til organisasjonene, eller det er offeret selv som kommer med en redegjørelse for hva som har skjedd (Memorial, møte i Moskva november 2014).

De som ønsker å klage en sak inn for EMD (heretter kalt *klageren*), kan også på eget initiativ og uten hjelp fra en advokat gjøre dette, men det skjer svært sjelden (RJI, møte november 2014).

Saker som har blitt bragt inn for EMD fra Tsjetsjenia, gjelder rettferdig rettsprosess, tortur eller forsvinning. Tortur- og forsvinningssakene dreier seg i all hovedsak om kriminelle handlinger begått av representanter for myndighetene, det vil si politi og sikkerhetsstyrker.

I forsvinningssaker er det familien som på vegne av den forsvunne, som rapporterer om forsvinningen og som ønsker å bringe en sak inn for EMD.

EMD forholder seg til informasjonen i klagen. Klageren gir gjennom sin advokat (fra Memorial, CAT, RJI eller andre) en redegjørelse av hendelsesforløpet. Bevis kan være avisartikler, informasjon fra myndighetene etc.

Hva kreves for å presenteres en sak for EMD?

Lokal etterforskning

For at en sak skal bringes inn for EMD, må saken først ha vært klaget inn for lokale etterforskningsorganer. Klageren må ha fått en tilbakemelding fra lokale myndigheter før saken presenteres for EMD. EMD krever imidlertid ikke full utprøving av nasjonale rettslige instanser før saken bringes inn for EMD, men det må ha vært gjort visse forsøk, ifølge CAT, RJI og Memorial (møter i Moskva og Nizhnyj Novgorod november 2014). Det må videre dokumenteres at det ikke er mulig å uttømme alle muligheter for å etterforske saken lokalt.

Ifølge CAT bør tilbakemeldingen fra de lokale etterforskningsmyndighetene vise til konkrete resultat fra undersøkelser som har blitt gjort. Ofte består tilbakemeldingen imidlertid bare av en opplysning om at saken ikke kan åpnes eller at saken har blitt henlagt. Det er for eksempel svært sjelden at vitner avhøres i den nasjonale rettsprosessen. Det blir vanligvis sabotert av påtalemyndighetene med ulike juridiske begrunnelser (Memorial møte i Moskva november 2014). I såkalte forsvinningssaker er det i tillegg få vitner å avhøre. Det er vanligvis flere

---

¹ RJI er en internasjonal NGO, dannet i Nederland i 2000.

Hovedoppgavene for organisasjonen er å bistå personer utsatt for menneskerettighetsovergrep å fremme sine saker for EMD. Pr. 2014 hadde organisasjonen vunnet 120 saker i EMD, majoriteten av sakene gjaldt menneskerettighetsovergrep begått i Tsjetsjenia og Ingusjetia.

vitner i tortursaker, men disse avhøres også sjelden, ifølge Memorial (møte i Moskva november 2014).

Etter at disse forsøkene har blitt gjort, kan saken presenteres for EMD (CAT, RJI og Memorial, møter november 2014). Memorial opplyste at jo tidligere de er involvert i en sak, jo bedre er saken forberedt for å presenteres for EMD. Memorial bruker advokater i Groznyj, og disse vet hvilke rettslige skritt som må tas, hvilke bevis som må samles inn og hvilke klager som må gjennomføres når saken behandles på nasjonalt nivå.

Ifølge Memorial er det vanlig at organisasjonene som representerer klageren, ikke når fram overfor nasjonal rettsinstans. Memorial opplyste at i Moskva er forholdene ekstra vanskelige. Der er det vanskelig å åpne etterforskning mot myndighetene, og i de tilfellene der dette skjer, får organisasjonene ikke engang tilgang til saksdokumentene. RJI opplyste at siden resultatene fra lokal rettsinstans vanligvis uteblir, forsøker RJI å endre prosessen slik at en sak oftere kan bringes direkte inn for EMD uten først å ha vært forsøkt løst hos lokale myndigheter.

Etterforskning i ulike typer saker

I saker som handler om rettferdig rettsprosess, taper vanligvis personen klageomgangen (på nasjonalt plan) og blir sendt for å sone. Ifølge Memorial er det et økende antall tortursaker til behandling. I enkelte tilfeller igangsettes formelle rettslige prosedyrer med etterforskning av myndighetsperson, rettssak, klage og så videre. I enkelte tilfeller åpnes det kun en sak, i andre saker skjer ingenting. Memorial opplyste at i saker som gjelder tortur, skaffer etterforskningsmyndighetene enkelte ganger en overfladisk medisinsk uttalelse. Disse uttalelsene gir, ifølge Memorial, ofte bortforklaringer som «falt ned trappen» eller «gamle blåmerker». Noen ganger uttaler imidlertid eksperter seg i retten og sier at rapportert vold inntraff omtrent samtidig med skadene. Uttalelsen fra ekspertvitnet blir ikke tillagt vekt fordi den tiltalte allerede har tilstått og personen dømmes. Retten mener at beviset (tilståelsen) er innhentet i samsvar med loven. Russlands Høyesterett opprettholder slike dommer. Ifølge CAT består en tilbakemelding fra lokale myndigheter vanligvis kun av opplysninger om at saken ikke kan åpnes eller at saken har blitt henlagt (møte i Nizhnyj Novgorod november 2014).

Det har vært få forsvinningssaker i Tsjetsjenia de siste årene og følgelig også få forsvinningssaker som meldes inn for EMD. I forsvinningssaker sender etterforskningskomiteen en henvendelse til aktuelt politiorgan og forhører seg om hvor den forsvunne befinner seg. Memorial (møte november 2014) opplyste at blant hundrevis av henvendelser til politiet har de aldri opplevd at det har kommet svar fra politiet på slike forespørsler.

Hastesaker som ikke behandles på nasjonalt nivå

Enkelte saker presenteres direkte til EMD uten først å ha vært forsøkt løst hos lokale myndigheter. Dette er saker som omhandler svært alvorlige overgrep hvor det haster å få en beslutning. I slike saker blir EMD bedt om øyeblikkelig å handle og om å henvende seg til ansvarlige myndigheter for at de skal stoppe overgrepene. Dette kan skje i uttransporteringssaker etter utleveringsbegjæringer fra for eksempel Usbekistan og Tadsjikistan. I disse sakene kan EMD og lokale myndigheter kontaktes parallelt (Memorial, møte i Moskva november 2014; CAT, møte i Nizhnyj Novgorod november 2014).

Det er ifølge CAT kun et lite antall saker som presenteres direkte til EMD uten å ha vært forsøkt etterforsket gjennom lokale myndigheter først. I sakene relatert til overgrep begått i

Tsjetsjenia, er den vanlige prosedyren først å klage inn overgrepet for lokale myndigheter for deretter å bringe saken inn for EMD.

Hvor lang er saksbehandlingstiden i EMD etter at den enkelte sak har blitt presentert?

Etter at en sak har blitt sendt inn for behandling i EMD, kan den enten forkastes eller tas imot etter en innledende juridisk vurdering. Behandlingstiden i EMD varierer. Gjelder klagen forhold knyttet til rettferdig rettsprosess tar det lengre tid før saken godkjennes for behandling enn dersom saken handler om tortur eller forsvinning, ifølge Memorial (møte november 2014). Ifølge CAT bruker EMD fra ett til fire år på å fatte en beslutning på om de aksepterer saken. EMD forsøker imidlertid å endre på prosedyrene for at prosessen skal gå raskere (CAT, november 2014).

Når en sak har blitt godkjent for behandling, sender EMD en melding, en såkalt kommunikasjon, til russiske myndigheter ved det russiske justisdepartementet, som så sender meldingen videre til lokale tsjetsjenske myndigheter i saker der de er ansvarlige. I denne kommunikasjonen ber EMD om russiske myndigheters kommentarer til saken med henvisning til anklager om tortur, forsvinning eller urettferdig rettsprosess. Det tar fra tre til fire måneder for justisdepartementet å kommentere saken. Organisasjonene som representerer klageren (Memorial, CAT, RJI eller andre), har fra seks til åtte uker på seg til å kommentere saken overfor justisdepartementet. Memorial (møte november 2014) opplyste at behandlingstiden i EMD for saker fra Nord-Kaukasus etter innledende juridisk vurdering aldri har vært kortere enn fire og et halvt år. Behandlingstiden samlet kan ta opp til sju år. Tortur- og forsvinningssaker går vanligvis raskest. Disse sakene prioriteres.

Hvilken rolle har vitnene i den enkelte sak?

Som et ledd i forberedelsene til å presentere saken for EMD, snakker klagerens advokat med offer og eventuelle vitner som kan fortelle om overgrepet og eventuelt hendelsesforløp. Memorial opplyste at organisasjonen har advokater i Tsjetsjenia som snakker med offer og vitner. Advokaten skriver så ned hendelsesforløpet/vitnemålet. Noen ganger gjøres det videoopptak (CAT, møte i Nizhny Novgorod november 2014). EMD aksepterer også vitneforklaringer skrevet av vitner selv. Dette varierer imidlertid, avhengig av skriveferdighet. Det vanligste er at dette arbeidet gjøres av en advokat. Fordelen med vitneforklaringer innhentet av advokat, er at advokatene stiller vitnene spørsmålene og bygger dermed en strategi for en sak. Når et vitne selv skriver en vitneforklaring, vil detaljer kunne utelates og verdien av vitne-forklaringen vil kunne bli redusert.

De fleste bevis er vanligvis samlet inn og innlemmet i søknaden før saken fremmes for EMD. Det er svært sjelden at nye bevis samles inn og at det tas avhør av vitner etter at saken er sendt til EMD. Memorial kjente til noen svært få profilerte saker hvor vitner har blitt kalt inn til EMD (cirka fem saker). Klageren og vitnene jobber ikke med saken i fasen etter at den har blitt sendt til EMD. Det er kun advokaten som jobber videre med saken i forbindelse med kommunikasjonsprosessen (se side 5) (Memorial og RJI, møte i Moskva november 2014).

Gis det en bekreftelse til klager og vitner om at en sak har blitt fremmet for EMD?

Ifølge Memorial utstedes det ikke automatisk en bekreftelse til klager og vitner om at de er involvert i en sak som er fremmet til EMD. Klageren kan imidlertid få kopi av

korrespondansen i saken fra advokaten, herunder et standardbrev fra EMD om at saken er mottatt (inneholder også et saksnummer). Korrespondansen er vanligvis skrevet på engelsk. Korrespondanse til EMD sendes i rekommandert post, ifølge Memorial (møte i Moskva november 2014).

CAT har aldri opplevd at vitner har bedt om et skriftlig bevis på sin status som vitne.

Kommunikasjonsprosessen etter at en sak har blitt sendt til EMD

Den første henvendelse til ansvarlige myndigheter om at en sak har blitt klaget inn for EMD skjer etter at EMD har kontaktet det russiske justisdepartementet med anklager om tortur, forsvinning etc. Før denne kommunikasjonen sendes, er russiske myndigheter uvitende om at saken har blitt bragt inn for EMD. EMD sender beskrivelse av fakta, på bakgrunn av informasjon i søknaden, til myndighetene og ber om kommentarer. Her skjer det vanligvis en utveksling av informasjon fram og tilbake mellom det russiske justisdepartementet og lokale myndigheter på stedet der ugjerningen ble begått. Klageren må også svare på spørsmål fra EMD via sin advokat. Det foregår så en kommunikasjon mellom EMD og det russiske justisdepartementet (CAT, RJI, møter november 2014).

Mens kommunikasjonen mellom EMD og russiske myndigheter foregår (før dom fra EMD har falt), er ikke russiske myndigheter forpliktet til å foreta etterforskning. Vanligvis åpner myndighetene saken på nytt når de får den første henvendelsen fra EMD, for å unngå at saken behandles i EMD. Noen ganger åpner de saken for første gang, jf. at etterforskning ofte ikke skjer når klager og advokat henvender seg i første omgang. Det hender at en etterforskning settes i gang etter at saken har blitt bragt inn for EMD og myndighetene har mottatt en kommunikasjon, men det er ifølge CAT uhyre sjelden at etterforskning settes i gang (CAT november 2014). Dette betyr at det ikke skjer noe mer fra myndighetenes side enn at en sak åpnes.

Risiko ved å fremme en sak inn for EMD

Hvilken risiko løper personer som klager inn en sak for EMD?

Ifølge Memorial og CAT (møter november 2014) er det større risiko forbundet med å bringe såkalte nye saker, det vil si saker som involverer menneskerettsbrudd begått av tsjetsjensk politi og sikkerhetsstyrker, inn for EMD, enn saker der det er russiske føderale soldater som anklages for overgrep. Memorial opplyste imidlertid at få av de som har lidd overgrep fra lokale tsjetsjenske myndigheter, klager saken sin inn for EMD. Memorials representant kjente kun til tre saker hvor dom har falt i EMD og hvor saken involverer lovbrudd begått av lokalt tsjetsjensk politi. Så vidt Memorial kjenner til, kom det to nye saker fra Tsjetsjenia til EMD i 2013 og to til tre nye saker fra Dagestan.

CAT mente at det generelt ikke er risiko forbundet med å bringe en sak inn for EMD; hverken gamle saker der de føderale myndighetene anklages for overgrep eller nye saker der tsjetsjenske myndigheter skal ha begått overgrep. Ifølge CAT og RJI (møter november 2014) er det kontakten med lokale myndigheter som kan være risikofyllt, ikke det at en sak bringes inn for EMD.

Memorial opplyste at russiske myndigheter ikke ser ut til å bry seg om Russland dømmes av EMD i en sak. Dommen kommer mange år etter at lovbruddet fant sted, og dette gjør at domfellelsen ikke får konsekvenser.

Respons Tsjetsjenia: Saker for Den europeiske menneskerettsdomstolen (EMD)

Ifølge Memorial og CAT er den mest risikable fasen for et offer når offeret anmelder en sak om myndighetsovergrep til lokale myndigheter i Tsjetsjenia, forut for klage til EMD. Den aller mest kritiske fasen er i de ytterst få tilfellene hvor etterforskning pågår og saken føres for lokale domstoler. Offeret blir da avhørt på nytt og kan bli presset til å endre forklaring (CAT, RJI, møter november 2014). RJI viste til to tilfeller i Dagestan i 2013 hvor klagere til EMD ble utsatt for trakassering fra myndighetshold etter at en sak var blitt godkjent av EMD og hvor lokale myndigheter ble bedt om å starte etterforskning på nytt.

Mange er redde for press hvis de anmelder en sak om myndighetsovergrep. Dette betyr at mange unnlater å anmelde et forhold. Dette kan føre til at hele saken trekkes (RJI, Memorial, møter november 2014). Tortursaker hvor offeret sitter med informasjon om overgrepet og gjerningspersoner, er de mest sensitive sakene der offeret er mest utsatt for press. Ifølge Memorial avtar presset etter hvert som tiden går. Presset avtar når en person har mottatt dommen sin fra tsjetsjenske rettsinstanser og sendes langt bort for å sone.

I sakene der en person har blitt utsatt for tortur og samtidig blitt anklaget for opprørsvirksomhet, narkotikabesittelse etc., må saken sendes EMD først etter at dom er blitt avsagt. Hvis saken kun gjelder tortur, og vedkommende ikke blir anklaget for noe, kan saken sendes EMD tidligere, ifølge CAT (møte november 2014).

Hvilken risiko løper vitner og familien til klagere som bringer sin sak inn for EMD?

I tortursaker kan familien bli presset med at de må få personen til å trekke saken, som i saken til Ruslan Kutaev.² Her var familien under press for å få Kutaev til å endre forklaring mens rettssaken mot ham foregikk.

I saken til Islam Umarpashaev som ble kidnappet og tatt til såkalt hemmelig sted og holdt i fire måneder i 2009,³ ble familien evakuert fra Tsjetsjenia. Noen av familiemedlemmene dro til Frankrike og noen dro til områder i Russland utenfor Tsjetsjenia. CAT opplyste at Umarpashaevs sak skilte seg fra øvrige kidnappingssaker i Tsjetsjenia. Vanligvis blir personer drept rett etter at de blir kidnappet. Umarpashaev ble kidnappet, og det var planlagt å drepe ham etter å ha anklaget ham for å være terrorist. Umarpashaevs slektninger dro imidlertid direkte til menneskerettighetsorganisasjonene for å rapportere om hendelsen. Vanligvis forsøker slektninger å løse en slik sak i det stille uten at informasjonen blir offentliggjort. I denne saken ble hendelsen kjent for offentligheten med en gang. Ifølge CAT ble det trolig fra kidnappingernes side ikke ansett som «lurt» å drepe ham. Umarpashaev ble pålagt å skrive en redegjørelse om at han hadde vært på et helt annet sted enn der han hadde vært de fire månedene han var kidnappet. Han nektet etterpå å vitne om dette. Andre vitner som var sammen med Umarpashaev, har måttet reise fra landet fordi de var utsatt for press. I denne

---

² Ruslan Kutaev ble fengslet 20. februar 2014. Kutaev var leder av organisasjonen Peoples of the Caucasus`Assembly, men var ikke en spesielt kjent person i Tsjetsjenia før han ble pågrepet. Han talte president Kadyrov midt imot da han trosset Kadyrovs ordre om å flytte markeringen av 70-årsdagen for Stalins deportasjoner av det tsjetsjenske folk i 1944. 18. februar 2014 arrangerte Kutaev en konferanse til minne om deportasjonene uten å koordinere dette med tsjetsjenske myndigheter (Human Rights Watch 2014). Kutaev ble to dager senere arrestert anklaget for besittelse av narkotika. 7. juli ble han dømt til fire års fengsel som senere ble redusert til tre år og ti måneder (Caucasian Knot 2014).

³ Islam Umarpashaev skrev via sin mobil et innlegg på en lokal chatte-side på internett der han kritiserte det tsjetsjenske politiet. Den 11. desember 2009 skal uniformert politi ha kommet til Umarpashaevs hus i Groznyj og uten å ha identifisert seg tatt Umarpashaev med seg. Umarpashaev ble holdt i fire måneder på ukjent sted uten at familien visste noe om hvor han befant seg (Amnesty 2014).

saken har altså både familie og vitner måttet forlate landet. Hans klagesak omhandler torturen han ble utsatt for i perioden han ble tatt inn. Denne saken er spesiell i den forstand at saken ble offentlig kjent. I andre saker kontaktes ikke menneskerettighetsorganisasjonene før lang tid har gått, og det enkelte vitnes utsagn blir dermed heller ikke så viktige.

CAT opplyste at i tilfellene hvor offeret har blitt drept, er familiens situasjon en annen, og at de i slike tilfeller ikke kan presses.

Familiemedlemmer som har lidd menneskerettighetsovergrep og hvor lokal etterforskning pågår, kan oppleve at de må legge ned arbeidet sitt, at butikker blir nødt til å stenge etc. (CAT, møte november 2014).

Eksisterer det et vitnebeskyttelsesprogram?

Det finnes et vitnebeskyttelsesprogram i statlig regi. Programmet fungerer imidlertid dårlig, ifølge CAT (e-post januar 2015), grunnet lite penger og manglende vilje fra myndighetenes side. Programmet er rettet mot saker der overtrederen er en privat aktør og ikke i saker der overtrederen representerer myndighetene (Memorial og CAT, møter november 2014).

CAT opplyser at vitne-beskyttelsesprogrammet grunnet pengemangel også fungerer dårlig for private aktører.

CAT har et eget evakueringsfond, og evakuerte for eksempel familien til Ruslan Kutaev mens hans rettssak pågikk. Hans ektefelle ble utsatt for press og trusler for at hun skulle endre sin forklaring. Hun ble flyttet ut av området under rettssaken. Etter at dom har blitt avsagt, avtar presset i denne typen saker.

Hvilken risiko løper etterforskere?

Etterforskningsmyndighetene er avhengige av å ha et godt samarbeid med politiet i forbindelse med bevisinnhenting og lokalisering av vitner i andre saker og etterforskeren har liten interesse av å etterforske en politimann. Det således er et problem at politiet og etterforskningsmyndighetene er avhengige av hverandre. Politiet avhører og skaffer etterforskeren en tiltalt som har tilstått, ifølge Memorial.

Ifølge Memorial har etterforskningsmyndighetene imidlertid ved enkelte tilfeller forsøkt å etterforske tsjetsjensk politi som har begått kriminelle handlinger. Etterforskerne har blitt motarbeidet, og det finnes eksempler på personer som har blitt presset til å slutte etterforskningen, enten ved at de har blitt fjernet fra jobben ved å bli sendt for å tjenestegjøre et annet sted i føderasjonen eller at de har blitt stående uten jobb (Memorial møte november 2014; Milashina 2013). Hverken Memorial eller CAT kjente imidlertid til andre alvorlige reaksjoner mot såkalte ivrige etterforskere (møte i Moskva november 2014). Ifølge Memorial er det først og fremst personer fra andre områder i føderasjonen som har vært såkalt ivrige etterforskere. Lokale tsjetsjenske etterforskere setter ikke engang i gang etterforskning og opplever dermed heller ikke press, ifølge Memorial.

Landinfo kjenner ikke til antallet etterforskere innen myndighetsapparatet som har blitt forflyttet eller mistet jobben på grunnlag av at de har vært for ivrige i tjenesten.

Hva skjer etter at EMD har fattet en dom?

Dersom EMD finner at det har funnet sted brudd på EMK, blir staten dømt til å betale erstatning. Denne domsbeslutningen følges opp, og utbetalingen skjer ganske regelmessig.

Respons Tsjetsjenia: Saker for Den europeiske menneskerettighetsdomstolen (EMD)

ifølge Memorial (møte november 2014). I forsvinningssaker er erstatningen 60 000 euro pr. person, mens erstatningen i drapssaker er høyere. I tortursaker er erstatningen mellom 20 og 70 000 euro.

Etter at dom fra EMD har falt, har partene tre måneder på å klage til EMDs klageinstans, Grand Chamber. Vanligvis klages det bare til Grand Chamber i de mest kompliserte sakene. Men ifølge Memorial klager Russland alltid til Grand Chamber. Etter tre måneder faller Grand Chambers avgjørelse i kjæremålsutvalget om hvorvidt saken slipper inn i Grand Chamber eller ikke. Etter dette betales kompensasjonen. I Russland-sakene tar det derfor fra syv til åtte måneder fra dom har falt til pengene utbetales (Memorial, møte i Moskva november 2014).

Den eneste konsekvensen av dommene fra EMD i Russland-sakene er utbetaling av en kompensasjon fra myndighetene. Det skjer ytterst sjelden at saken på nytt tas opp til etterforskning og rettslig behandling på nasjonalt nivå, ifølge CAT og RJI (møter november 2014). Memorial opplyste at det er større sjanse for at en advokat får tilgang til saksdokumentene fra nasjonale myndigheter etter at en dom har falt i EMD, men også Memorial uttalte at det ikke er sannsynlig at ny etterforskning settes i gang på nasjonalt nivå (Memorial møte i Moskva november 2014). Memorial viste imidlertid til en sak i Tsjetsjenia der en dommer kom med en klar dom i disfavør av myndighetene etter at Russland hadde tapt saken i EMD. Saken gjaldt landminer, og lovbruddet var blitt begått av føderale myndigheter og ikke tsjetsjenske myndigheter.

Også ICG (2015) opplyser i sin siste rapport at konsekvensene av en dom i EMD stort sett begrenses til utbetaling av en kompensasjon.

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om. Landinfos responser og temanotater er basert på opplysninger fra både åpne og anonyme kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder.

En respons er et svar på konkrete spørsmål som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo. Responser er ikke ment å være utfyllende redegørelser for et tema, og kildegrunnlaget er ikke alltid like bredt som i våre temanotater. Responser er utarbeidet innenfor korte frister og inneholder gjerne lite bakgrunnsinformasjon.

Opplysningene som blir lagt fram i responsene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

Referanser

Skriftlige kilder

- Amnesty International (2014, 20. februar). *Subject: UN Committee against Torture – Russian Federation – List of issues prior to reporting*. London: Amnesty International. Tilgjengelig via <http://www.refworld.org/pdfid/530c5f474.pdf> [lastet ned 29. juni 2015]
- Caucasian Knot (2014d, 8. juli). Kutaev's case: chronology and details. *Caucasian Knot*. Tilgjengelig fra <http://eng.kavkaz-uzel.ru/articles/28682/> [lastet ned 30. juni 2015]

Respons Tsjetsjenia: Saker for Den europeiske menneskerettsdomstolen (EMD)

- Diplomatkilde (2013, 13. august). Vedrørende situasjonen for tsjetsjenere med klage til EMD. Rapporten er unntatt offentlighet.
- European Court of Human Rights (u.å.). *Applicants*. Strasbourg: European Court of Human Rights. Tilgjengelig fra <http://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=applicants> [lastet ned 30. juni 2015]
- European Court of Human Rights (2014). *Rules of Court*. Strasbourg: European Court of Human Rights. Tilgjengelig fra http://www.echr.coe.int/Documents/Rule_47_of_the_Rules_of_Court_2014_1_ENG.pdf [lastet ned 30. juni 2015]
- FN-sambandet (2013, 6. august) Den europeiske menneskerettighetsdomstolen. *FN-sambandet*. Tilgjengelig fra <http://www.fn.no/Tema/Folkerett/Folkerettslige-domstoler/Den-europeiske-menneskerettighetsdomstol-EMD> [lastet ned 30. juni 2015]
- Human Rights Watch (2014, 8. juli). *Russia: Chechen leader arrested, beaten*. New York: Human Rights Watch. Tilgjengelig fra <http://www.hrw.org/news/2014/07/08/russia-chechen-activist-leader-arrested-beaten> [lastet ned 30. juni 2015]
- ICG, dvs. International Crisis Group (2015, 30. juni). *Chechnya: The Inner Abroad*. Brussel: ICG. Tilgjengelig fra <http://www.crisisgroup.org/~media/Files/europe/caucasus/236-chechnya-the-inner-abroad.pdf> [lastet ned 3. juli 2015]
- Landinfo (2015, 12. mars). *Tsjetsjenia: Tsjetsjenske myndigheters reaksjoner mot opprørere og personer som bistår opprørere*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra http://landinfo.no/asset/3088/1/3088_1.pdf [lastet ned 10. august 2015]
- Milashina, Y. (2013, 18. desember). Bastrykin's Humiliation. *Novaya Gazeta*. Tilgjengelig fra <http://www.interpretermag.com/bastrykins-humiliation/> [lastet ned 16. juli 2015]

Muntlige kilder

- Interregional Committee against Torture (CAT). E-post 17. oktober 2014 og møte i Nizhny Novgorod 17. november 2014.
Representanten for CAT hjelper ofre for menneskerettighetsbrudd med å få saker behandlet i Menneskerettighetsdomstolen i Strasbourg (EMD). CAT jobber med alle typer saker, ikke kun saker fra Nord-Kaukasus.
- Memorial. Møte i Moskva 18. november 2014.
Kilden er advokat i Memorial og har selv jobbet med flere saker som har vært presentert for EMD.
- Russian Justice Initiative. Møte i Moskva 12. november 2014.

© Landinfo 2015

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.